

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра музично-практичної підготовки

Мандрик Ю. Б.

Спеціалізоване фортепіано

Методичні рекомендації для практичних робіт

Луцьк
Вежа-Друк
2017

УДК 786.2(072)
ББК 85.315.42 я 73-9
М 23

Рекомендовано до друку
науково-методичною радою Східноєвропейського національного
університету імені Лесі Українки
(протокол № 9 від 21. 06. 2017 р.)

Рецензенти:

Пилипчук В. В. – Заслужений працівник культури України, викладач-методист Луцького педагогічного коледжу, Голова правління Волинського обласного осередку Національної спілки кобзарів України.

Панасюк С. Л. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри історії, теорії мистецтв та виконавства факультету мистецтв СНУ імені Лесі Українки.

Мандрик Ю. Б.

М 23 Спеціалізоване фортепіано. Методичні рекомендації для практичних занять з курсу «Спеціалізоване фортепіано». – Луцьк : Вежа-Друк. 2017. – 12 с.

У методичних рекомендаціях розкриваються основні положення проведення практичних занять із курсу «Спеціалізоване фортепіано» з метою розвитку у студентів умінь вільного використання набутих теоретичних знань і навичок у професійній діяльності, чіткого уявлення ролі фортепіанного виконавства, розуміння специфіки використання інструменту.

Рекомендовані студентам вищих навчальних закладів спеціальності «Музичне мистецтво» при вивченні курсу «Спеціалізоване фортепіано», а також аспірантам, учителям, працівникам закладів культури і мистецтв.

УДК 786.2(072)
ББК 85.315.42 я 73-9

© Мандрик Ю. Б., 2017

Жорж Бізе (25.10.1838, Париж – 3. 06. 1875. Буживаль)

«Мені потрібен театр: без нього я ніщо», – Ж. Бізе.

Бізе – великий художник-реаліст. Його життєрадісна мальовнича і темпераментна музика вирізняється мелодичним колоритом та драматичною виразністю.

Жорж Бізе народився 25 жовтня 1838 року в Парижі. Його видатні здібності проявилися дуже рано: в чотири роки він уже знав ноти, а в дев'ять – поступив в Паризьку консерваторію. Його феноменальний слух та пам'ять, блискучі піаністичні і композиторські дані викликали захват у педагогів. По завершенні консерваторії отримує Римську премію за кантату Кловіс і Клотільда, яка надає йому право на вдосконалення в Італії та державну стипендію. Роки перебування в Італії – це були роки напружених творчих пошуків. Ідеалом для Бізе стає прекрасний гармонійний світ Моцарта і Рафаеля. Він пробує свої сили в різноманітних музичних жанрах: пише симфонічну сюїту, кантату, оперету, фортепіанні п'єси, романси. Але справжнє покликання Бізе – музичний театр.

По поверненні з Італії Ж. Бізе створює оперу «Шукачі перлин» (1863) на екзотичний сюжет, що розкриває любовну драму Лейли і Надіра, а потім «Пертську красуню» (1867). Правда, обидва твори мали посередній успіх і через це композитор продовжив напружені пошуки.

Опера «Джаміле» (за поемою А. Мюссе) ознаменувала настання творчої зрілості: психологічна виразність поєднується в її музиці з яскравістю східного колориту. Цінителі музики та серйозні критики побачили в Джамілі початок нового етапу в творчості композитора, відкриття нових шляхів.

В цей же час була створена музика до драми А. Доде «Арлезіанка». Багата мальовничими народно-побутовими картинками, правдиво втілюючи образи героїв драми, вона відкрила шлях до опери «Кармен», яка стала найбільшим творчим досягненням Ж. Бізе та одночасно його лебединою піснею.

Помер Ж. Бізе 3 червня 1875 року в передмісті Парижа – Буживалі.

СПИСОК ТВОРІВ Ж. БІЗЕ:

Твори для театру

- «Доктор Міракль», оперета, лібретто Баттю І Галлеві (1857)
«Дон Прокопіо» комічна опера, лібрето Камб'яджо (1858-1859, при житті композитора не була виконана)
«Шукачі перлин», опера, лібрето Карре і Кормона (1863)
«Іван Грозний», опера, лібрето Леруа і Туанона (1866, при житті композитора не була виконана)
«Перська красуня», опера, лібретто Сен-Жоржа і Адени (1867)
«Джаміле», лібрето Галле (1872)
«Арлезіанка», музика до драми Доде (1872)
«Кармен», опера, лібрето Мельяка і Галеві (1875)

Симфонічні і вокально-симфонічні твори

- Симфонія C-dur 1855, при житті композитора не була виконана)
«Васко да Гама», симфонія-кантата на текст Делартра (1859-1860)
«Рим», симфонія (1871)
«Маленька оркестрова сюїта» (1871)
«Батьківщина», драматична увертюра (1874)

Фортепіанні твори

- Великий концертний вальс, (1854) ноктюрн
«Пісня Рейну», 6 п'єс (1865)
«Фантастичне полювання», капричіо (1865)
3 музичних ескізи (1866)
«Хроматичні варіації» (1868)
«Піаніст-співак», 150 легких фортепіанних перекладів вокальної музики (1866 – 1868)

Для фортепіано в чотири руки

- «Дитячі ігри», сюїта з 12 п'єс (1871)

Переклади творів інших авторів

П і с н і

«Листки з альбому», 6 пісень (1866)

6 іспанських (піренейських) пісень (1867)

20 пісень, збірник (1868)

Над оперою «Кармен» Бізе почав працювати в 1874 році. Сюжет її був запозичений із однойменної новели французького письменника П. Меріме, яка була створена в 1845 році. Проте досвідчені літератори А. Мельяк та Л. Галеві майстерно опрацювали лібрето та створили образи осіб, які багато в чому відрізняються від їхніх літературних прототипів. Хозе – суворий, гордий розбійник набуває рис простого, чесного та запального і слабохарактерного хлопця. Образ вольового тореадора Ескамільо набуває в опері яскраву, насичену характеристику. Кармен в опері – втілення жіночої краси та свободоловства і сміливості. Хитрість та злодійські риси в опері були видалені. Ж. Бізе облагородив характер героїні, підкресливши в ній простоту почуттів та незалежність вчинків.

Композитор вводить в дію народні сцени з їх стихійним виявом життєвої сили. Циганська красуня Кармен, тореадор Ескамільо, контрабандисти сприймаються як частина цієї вільної стихії.

Бізе оспівує красу, велич кохання, п'янке почуття свободи; він правдиво розкриває світ, радість життя та її трагізм.

Музична мова опери відзначається мелодійністю, простотою, соковитістю і яскравістю. Дуже доступна, легко запам'ятовувана емоційна музика справляє велике враження на слухача. Ця яскравість і доступність досягається глибоким проникненням у характер народної творчості, головним чином іспанської.

Вже через рік після невдалої постановки «Кармен» з тріумфом ставиться на найбільших сценах Європи. В 1878 році П. Чайковський писав, що Кармен – це в повному розумінні шедевр... «Я впевнений, що років через

десять «Кармен» буде самою популярною оперою в світі»...

Опера починається яскравою, блискучою увертюрою, яка ніби узагальнює її зміст. В ній зіставляються життєрадісний марш (хор з останньої дії) з темою Тореадора.

Ця тема має значення основного лейтмотиву, бо вона завжди супроводжує появу Кармен, розвиваючись і змінюючись. Вона звучить завзято і весело при першій появі Кармен.

В момент же назріваючого конфлікту, коли Кармен кидає квітку Хозе, тема звучить трагічно, немовби віщуючи фатальний кінець.

Завданням у вивченні «Маршу» є розкриття змісту музичного твору, його художнього образу та ідеї, передача емоційного характеру через найбільш досконале технічне втілення.

Робота над твором включає осмислену гру; пристосування руки до контурів мелодичного рисунку; вивчення аплікатури п'єси на основі художнього критерію й індивідуальних властивостей рук студента; пошуки відповідного звуковидобуття як засобу художнього виразу та технічної виразності.

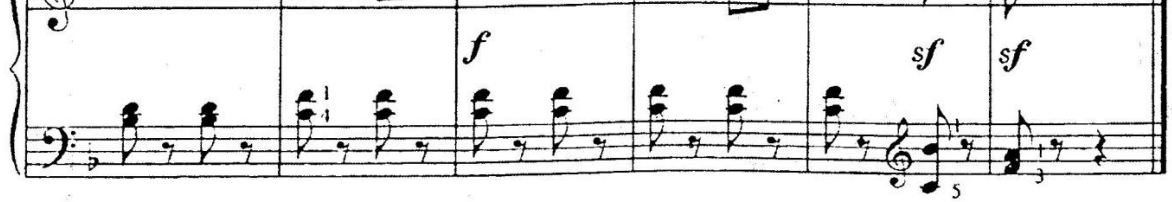
У процесі роботи над п'єсою необхідно формувати слухову уяву відповідно до ритмо-метричного, інтервально-інтонаційного, ладо-гармонійного та художньо-образного складу фактури. Працювати над піаністичним втіленням художньої виразності й технічної вправності через пошук індивідуального звуковидобуття, педалізації.

Робота над виконанням «Маршу» вимагає значної уваги студента щодо визначення жанрової і стильової приналежності, форми й образного змісту твору, засобів виконавської виразності, обґрунтування власного інтерпретаторського задуму для яскравого емоційного, художнього виконання.

Ці завдання студент виконує самостійно з наступним обговоренням із викладачем під час занять.

The musical score is written for piano in 2/4 time with a key signature of one flat (B-flat). It consists of five systems of two staves each. The first system is marked *p* (piano) and features a steady eighth-note accompaniment in the bass and a melody in the treble. The second system is marked *mp* (mezzo-piano) and includes triplets and slurs. The third system continues the melodic and accompanimental patterns. The fourth system shows a more active treble line with slurs and fingerings. The fifth system is marked *cresc* (crescendo) and features a more complex treble line with slurs and fingerings. The bass line throughout consists of eighth-note chords and single notes.

This musical score consists of six systems of staves. The first system includes a treble and bass clef staff with a grand staff bracket. The second system features a grand staff with a *f* dynamic marking. The third system shows a grand staff with various fingerings. The fourth system includes a grand staff with a *mf* dynamic marking. The fifth system features a grand staff with a *cresc.* marking. The sixth system includes a grand staff with *f* and *sf* dynamic markings. The score contains numerous musical notations such as notes, rests, slurs, and fingerings (1-5).

1. Друскин М. История зарубежной музыки второй половины XIX века / М. Друскин. – Вып. 4. – М.: Гос. муз. изд-во, 1963. – 582 с.
2. Милич Б. Про формування і вдосконалення викладацької майстерності педагогів-піаністів / Б. Милич. – К.: Музична Україна, 1971. – 62 с.
3. Музыкальная литература зарубежных стран / Под ред. Б. Левика. – Вып. V. – Изд. 2, исправл. – М.: Музыка, 1972.
4. Скорульський М. Елементарні основи фортепіанної техніки школи Г. М. Єсипової / М. Скорульський. – К.: Музична Україна, 1970. – 52 с.
5. Творческие портреты композиторов: популярный справочник. – М.: Музыка, 1990. – 444 с.
6. Українська радянська енциклопедія : у 12-ти т. / гол. ред. М. П. Бажан ; редкол.: О. К. Антонов та ін. — 2-ге вид. — К. : Головна редакція УРЕ, 1974–1985.
7. 100 опер. –Издание 6-е. – М.: Музыка. Ленинградское отделение, 1976. – 480 с.

Для заметок

Для нотаток

Навчально-методичне видання

Мандрик Ю. Б.

Загальне фортепіано

Методичні рекомендації для проведення практичних занять

Формат 60x84 ¹/₁₆. Обсяг 2,04 ум. друк. арк., 2,01 обл.-вид. арк.
Наклад 50 пр. Зам. 154. Видавець і виготовлювач – Вежа-Друк
(м. Луцьк, вул. Винниченка, 14, тел. (0332) 29-90-65).
Свідоцтво Держ. комітету телебачення та радіомовлення України
ДК № 4607 від 30.08.2013 р.